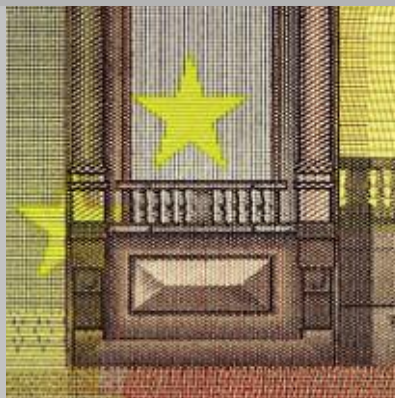

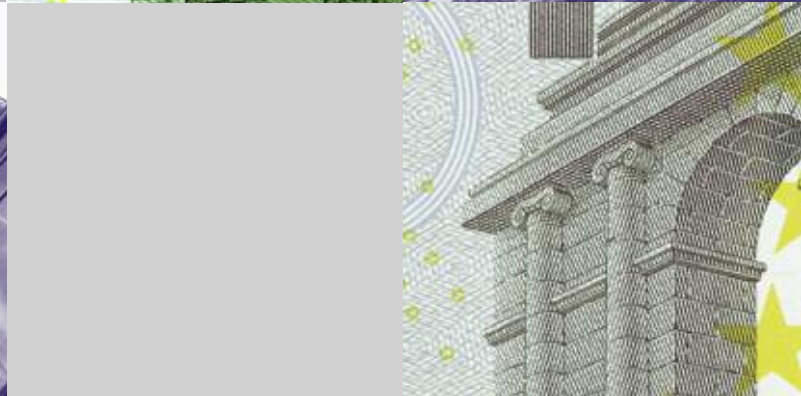

EURÓPAI KÖZPONTI BANK

EURORENDSZER

EURÓPAI KÖZPONTI BANK
EURORENDSZER
KÖZPONTI BANKOK EURÓPAI
RENDSZERE

TARTALOM

Az Európai Központi Bank elnökének előszava	3
1. A Gazdasági és Monetáris Unióhoz vezető út	
1.1 Az európai integráció	4
1.2 Gazdasági integráció	5
1.3 Konvergenciakritériumok	6
1.4 Az euroövezet fő jellemzői	7
1.5 Az euro előnyei	8
Az euróhoz vezető út legfontosabb állomásai	10
2. A KBER, az eurorendszer és az EKB felépítése és feladatai	
2.1 A Központi Bankok Európai Rendszere és az eurorendszer	12
2.2 Az Európai Központi Bank	12
2.3 Az eurorendszer feladatai	13
2.4 Függetlenség	14
2.5 A nemzeti központi bankok	16
2.6 Az EKB döntéshozó szervei	16
2.7 KBER-szakbizottságok	19
3. Monetáris politika	
3.1 Árstabilitás	20
3.2 Az EKB monetáris politikai stratégiája	20
3.3 Monetáris politikai eszköztár	21
3.4 Kommunikáció	23
3.5 Monetáris és pénzügyi statisztika	24
4. A TARGET2-rendszer	26
5. Eurobankjegyek, euroérmék	
5.1 Eurobankjegyek	28
5.2 Euroérmék	29
6. Bankfelügyelet	30
Fogalomtár	32

ELŐSZÓ

Amikor a „központi bank” kifejezést halljuk, először valószínűleg a pénzkibocsátással foglalkozó intézmény jut eszünkbe. A pénz tudvalevőleg az elszámolás, a fizetés és a felhalmozás eszköze. Valóban, minden központi bank első számú célja, hogy az idő múlásával a pénz megőrizze értékét. Ezenkívül azonban a modern központi banki tevékenységnek számos egyéb, kevésbé ismert aspektusa is van, ilyen például a tájékoztatás. A központi banknak nem csak vállalt kötelezettségeinek kell eleget tennie, hanem számot is kell adnia tevékenységéről, tájékoztatnia kell a nyilvánosságot intézkedéseiről, szolgáltatásairól.

Ez a füzet a Központi Bankok Európai Rendszere (KBER) középpontjában álló Európai Központi Banknak (EKB) és a 27 EU-tagállam nemzeti központi bankjainak tevékenységével kapcsolatos tájékoztatás része. Minthogy az eurót nem vezették be az összes tagállamban, az eurorendszer elnevezéssel szokás utalni az EKB-ra és annak a jelenleg 15 tagállamnak a nemzeti központi bankjára, ahol már használják az eurót. Az eurorendszer végzi azon feladatok többségét, amelyeket az Európai Unióról szóló szerződés ruház a KBER-re.

Azok számára, akik a tájékoztatót elolvasva bizonyos témákról esetleg bővebben is szeretnének tájékozódni, mellékelünk egy CD-ROM-ot is, amely a kiadvány elektronikus változata mellett további ismertetőket tartalmaz.

Tájékoztatónkat az EKB honlapjáról (www.ecb.europa.eu) is letöltheti, az elektronikus változatot a nyomtatottnál gyakrabban aktualizáljuk.

Őszintén remélem, hogy az érdeklődők meglelégedéssel olvassák majd mind a nyomtatott, mind az interneten olvasható tájékoztatónkat.

Majna-Frankfurt, 2008. április

Jean-Claude Trichet
az Európai Központi Bank elnöke

A GAZDASÁGI ÉS MONETÁRIS UNIÓHOZ VEZETŐ ÚT

AZ EURÓPAI INTEGRÁCIÓ

Európában a Gazdasági és Monetáris Unió létrehozásának gondolata több mint félszázados múltra tekint vissza. A politikai vezetők, akiknek a fejében az elképzelés megfogant, 1952-ben hat ország – Belgium, Németország, Franciaország, Olaszország, Luxemburg és Hollandia – részvételével megalapították az Európai Szén- és Acélközösséget (ESZAK) .

Az Európai Unió fokozatos bővülése

Az 1950-es és az azt követő években további lépések történtek az európai integráció felé. A hat ország 1958-ban létrehozta az Európai Gazdasági Közösséget (EGK) és az Európai Atomenergia Közösséget (Euratom). Az évek során megerősödött és elmélyült a kapcsolathálózat, amely az Európai Közösségek (EK), majd 1993-ban a Maastrichti Szerződés aláírása nyomán az Európai Unió (EU) megalakulásához vezetett. Időközben a tagországok száma is megemelkedett: 1973-ban Dánia, Írország és az Egyesült Királyság, nyolc évvel később Görögország csatlakozott. Portugália és Spanyolország 1986-ban lépett be az EU-ba, Ausztria, Finnország és Svédország 1995-ben. 2004. május 1-jén tovább bővült az unió Csehország, Észtország, Ciprus, Lettország, Litvánia, Magyarország, Málta, Lengyelország, Szlovénia és Szlovákia csatlakozásával. Végül 2007. január 1-jén Bulgária és Románia lett uniós tagállam.

Az EU-csatlakozás kritériumai

Az EU-tagság feltétele az úgynevezett kopenhágai kritériumok teljesítése. E kritériumok értelmében a jövőbeni tagoknak egyrészt a demokráciát, a jogrendet, az emberi jogokat, valamint a kisebbségek tiszteletét és védelmét biztosító szilárd intézményrendszerrel kell rendelkezniük, másrészt elengedhetetlen a jól működő piacgazdaság és a versenyképesség, ami lehetővé teszi, hogy vállalni tudják a tagsággal járó kötelezettségeket, így a politikai, gazdasági és monetáris unió megvalósításának célját is.

 Lásd a fogalomtárban.

A Gazdasági és Monetáris Unióhoz vezető út

1.1 Az európai integráció
1.2 Gazdasági integráció
1.3 Konvergenciakritériumok

1.4 Az eurovezet fő jellemzői
1.5 Az euro előnyei
Az euróhoz vezető út legfontosabb állomásai

A KBER, az eurorendszer és az EKB felépítése és feladatai

Monetáris politika

A TARGET2-rendszer

Eurobankjegyek, euroérmék

Bankfelügyelet

GAZDASÁGI INTEGRÁCIÓ

A gazdasági és monetáris unió megteremtésére irányuló első kísérletről az 1970-ben megszületett Werner-jelentésben¹ olvashatunk, amelynek készítői a három szakaszból álló folyamatot 1980-ig kívánták lezárni. A kezdeti elképzeléseket azonban nem sikerült megvalósítani, mivel a Bretton Woods-i rendszernek az 1970-es évek elején bekövetkezett összeomlását követően igen bizonytalan volt a nemzetközi valutákkal kapcsolatos helyzet, továbbá erre az időszakra tehető az 1973-as első olajválság nyomán kialakuló világgazdasági visszaesés is.

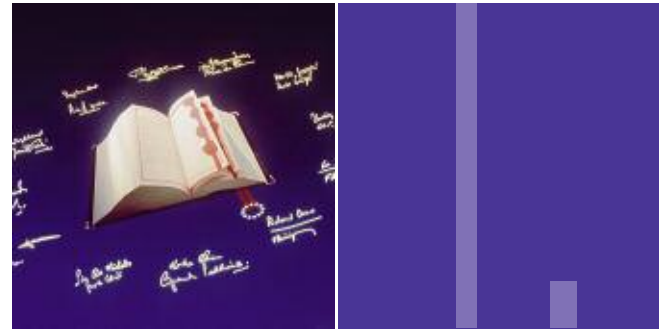
A bizonytalanság megszüntetésére az EGK akkori kilenc tagállama 1979-ben létrehozta az **Európai Monetáris Rendszert (EMR)** , amelyhez a kilenc ország valutái közötti rögzített, de módosítható árfolyamok rendszerének bevezetése fűződik.

A gazdasági és monetáris unió eszméje az 1980-as évek második felében, 1986-ban az egységes piacot megteremtő Egységes Európai Okmánnyal éledt újjá. Ekkor ismerték fel ugyanis a tagországok, hogy az egységes piac kínálta előnyöket csak egy közös pénznem bevezetésével lehet teljes mértékben kiaknázni. Az **Európai Tanács** ezért 1988-ban megbízta a **Delors-bizottságot** , hogy tanulmányozza a Gazdasági és Monetáris Unió (GMU) megvalósításának lehetőségét. Az 1989-ben megírt Delors-jelentés nyomán indultak meg a tárgyalások az Európai Unióról (EU) szóló szerződésről, amely létrehozta az Európai Uniót, és módosította az Európai Közösséget létrehozó **szerződést** . Az 1992 februárjában Maastrichtban aláírt dokumentum (amelyet ezért Maastrichti Szerződés néven is emlegetnek) 1993. november 1-jén lépett hatályba.

A GMU létrehozásának folyamata három szakaszra osztható. Az elsőt (1990–1993) elsősorban az európai egységes piac kiteljesítésének törekvése jellemezte, ami a munkaerő, az áruk, a tőke és a szolgáltatások Európán belüli szabad mozgását korlátozó belső akadályok megszüntetésével valósult meg.

A második szakasz (1994–1998), amely az **Európai Monetáris Intézet** felállításával vette kezdetét, elsősorban a közös pénz bevezetésének technikai

¹ A jelentést Pierre Wernerről, Luxemburg akkori miniszterelnökéről nevezték el.

Az 1992-ben aláírt Maastrichti Szerződés

A GMU létrejöttének három szakasza:

- I. Európai egységes piac
- II. Európai Monetáris Intézet
- III. Az EKB és az euro

A GAZDASÁGI ÉS MONETÁRIS UNIÓHOZ VEZETŐ ÚT

előkészítésével, a túlzott hiány elkerülésével, valamint a tagállamok gazdasági és monetáris politikai konvergenciájának (stabil árakat és rendezett államháztartást biztosító) elősegítésével foglalkozott. A harmadik szakasz 1999. január 1-jén vette kezdetét, amikor visszavonhatatlanul rögzítették az árfolyamokat, a monetáris politikai hatáskört átadták az EKB-nak, és közös valutaként bevezették az eurót. 2002. január 1-jétől a résztvevő országokban az eurobankjegyek és -érmék törvényes fizetőeszközzé váltak, majd 2002. február végére a nemzeti bankjegyek és érmék már nem számítottak törvényes fizetőeszköznek.

Stabilitásorientált
gazdaságpolitika és független
központi bank

KONVERGENCIAKRITÉRIUMOK

1.3 Az eurót bevezetni kívánó országoknak magas fokú „fenntartható konvergenciát” kell elérniük. A konvergencia mértékét a Maastrichti Szerződésben foglalt következő kritériumok alapján lehet értékelni:

- magas fokú árstabilitás ;
- rendezett államháztartás;
- stabil árfolyam;
- alacsony és stabil hosszú lejáratú kamatok.

A fenti kritériumok értelmében csak a stabilitásorientált gazdaságpolitikát folytató és már kétféle hosszú ideje stabil árral rendelkező országok vehetnek részt a GMU harmadik szakaszában. A Szerződés ezenkívül az adott ország központi bankjának függetlenségét is előírja (lásd a Szerződés 108. cikkét).

15 tagállam vezette
be az eurót

1998. májusban az EU brüsszeli csúcstalálkozóján megerősítették, hogy a 15 tagállam közül tizenegy – Belgium, Németország, Spanyolország, Franciaország, Írország, Olaszország, Luxemburg, Hollandia, Ausztria, Portugália és Finnország – teljesítette a közös valuta bevezetésének feltételeit. 1999. január 1-jével a felsorolt országok közös pénzként bevezették az eurót. Görögország 2001. január 1-jével lépett be, miután teljesítette a kritériumokat. Az azóta eltelt időszakban több ország is teljesítette a kritériumokat, és vált az euroövezet tagjává: 2007. január 1-jén Szlovénia, 2008. január 1-jén pedig Ciprus és Málta.

 Lásd a foglalomtárban.

Svédországnak nem sikerült teljesítenie az összes feltételt, Dánia és az Egyesült Királyság pedig különleges státust kapott. Az Európai Közösséget létrehozó szerződéshez csatolt jegyzőkönyvek alapján az említett két országnak jogában áll megválasztania, részt kíván-e venni a GMU harmadik szakaszában, azaz bevezeti-e az eurót. Mindkét ország élt a „kivülmaradási záradéknak” nevezett joggal, és értesítette az EU Tanácsát ^[1], hogy egyelőre nem kíván részt venni a harmadik szakaszban, azaz nem csatlakozik az euroövezethez.

Svédország, valamint a 2004 óta csatlakozott 12 új tagállamból kilenc jogi értelemben „eltéréssel” ^[2] rendelkező tagállamnak tekintendő, mivel még nem sikerült teljesítenie az euro bevezetésének összes feltételét. Az eltérés azt jelenti, hogy a tagállam mentesül a GMU harmadik szakaszának kezdetétől alkalmazandó néhány, bár nem minden rendelkezés alól. Az összes olyan rendelkezés ide tartozik, amely a monetáris politikai hatáskört az EKB Kormányzótanácsára ^[3] ruházza.

Svédországhoz hasonlóan az eurót még be nem vezetett EU-tagállamok sem rendelkeznek az Egyesült Királyság és Dánia által kivívott kivülmaradási joggal.

Két tagállam élt kivülmaradási joggal

Ez azt jelenti, hogy az új tagállamok a csatlakozással egyetemben kötelezettséget vállaltak arra, hogy amint megfelelnek a **konvergenciafeltételeknek** ^[4], bevezetik az eurót. Az EKB és az **Európai Bizottság** ^[5] két évente, vagy valamely eltéréssel bíró tagállam kérésére, jelentésben számol be a konvergenciakritériumok teljesítésében elért eredményekről. A konvergenciajelentésben egyéb olyan tényezőket is figyelembe vesznek, amelyek befolyásolhatják az adott ország integrációját az euroövezet gazdaságába. Az EU Tanácsa ezen jelentések alapján dönti el, hogy az adott új ország tagja lehet-e az euroövezetnek.

Az új EU-tagállamok elkötelezték magukat az euro bevezetése iránt

4 AZ EUROÖVEZET FŐ JELLEMZŐI

Az euroövezetet alkotó országok gazdaságai az övezetbe való csatlakozás előtt viszonylag nyitottak voltak, jelenleg viszont egy nagyobb és sokkal önellátóbb gazdaság részei. Az euroövezet mérete alapján olyan jelentős gazdaságokkal hasonlítható össze, mint az Egyesült Államok és Japán.

A GAZDASÁGI ÉS MONETÁRIS UNIÓHOZ VEZETŐ ÚT

A világ egyik legnagyobb gazdasága

Az euroövezet a világ egyik legnagyobb gazdasága, népessége 2006-ban 318 millió volt. Az Európai Unió 27 tagállamának népessége 493 millió. Összehasonlításképpen: az Egyesült Államoknak és Japánnak 299, illetve 128 millió lakosa van.

A vásárlóerő-paritással ¹ kifejezett bruttó hazai termékkel (GDP) ² mérve 2006-ban az Egyesült Államok gazdasága volt a legnagyobb, a világ GDP-jének 19,7%-át adta; ezt követte az euroövezet 14,3%-kal, majd Japán 6,3%-kal. Az egyes euroövezetbeli országok jelentősen kisebb arányt képviselnek: a legnagyobb is csak 3,9%-kal részesedett a világ 2006. évi GDP-jéből.

Kevésbé függ a külkereskedelemtől

Bár a világgazdasági folyamatok jelentős hatást gyakorolhatnak az euroövezetre, az övezet gazdaságának kevésbé nyitott volta miatt a külföldi árváltozások csak korlátozott mértékben gyűrűznek be a belföldi árakba. Mindemellett az euroövezet gazdasága nyitottabb, mint az Egyesült Államoké vagy Japáné: 2006-ban az áruk és szolgáltatások kivitele a GDP jóval nagyobb részét tette ki (21,6%)², mint az Egyesült Államokban (11%) és Japánban (16,8%).

Az áruk és szolgáltatások valóban egységes piaca

1.5 AZ EURO ELŐNYEI

A Gazdasági és Monetáris Unió (GMU) ¹ megteremtése fontos előrelépést jelentett az Európai Unió számára a belső piac teljessé tételének folyamatában. A fogyasztók és a vállalatok ma már könnyen össze tudják hasonlítani az árakat, és meg tudják keresni a leginkább versenyképes szállítókat. A GMU ezenkívül Európa-szerte stabil gazdasági és monetáris környezetet teremtett, ami elősegíti a fenntartható növekedést és a munkahelyteremtést. A közös valutának köszönhetően egyszersmind sikerült kiküszöbölni a nemzeti valuták erős árfolyam-ingadozásából adódó zavarokat.

Az eurobankjegyek és -érmék 2002. január 1-ji bevezetése óta egyszerűbben lehet utazni az övezeten belül. Egy pillantással össze lehet hasonlítani az áruk és szolgáltatások árát, és az összes országban ugyanazzal a pénzzel lehet fizetni.

¹ Lásd a fogalomtárban.

² Az euroövezetre vonatkozó adat nem tartalmazza Ciprust és Máltát.

Nincs árfolyamkockázat, nincsenek tranzakciós költségek

Az euro bevezetésének köszönhetően megszűntek az övezeten belül a devizatranszakciókhoz fűződő költségek és kockázatok, amelyek a múltban hátráltatták a határokon átnyúló versenyt. A megélnékült versenynek köszönhetően javult a rendelkezésre álló erőforrások lehető leghatékonyabb felhasználásának valószínűsége. A közös valuta jelentősen megkönnyíti a beruházási döntéseket, mivel az árfolyam-ingadozások már nem befolyásolhatják az euroövezeten belüli országhatárokon átnyúló beruházásokon elérhető hozamot.

Az euro bevezetése előtt a pénzügyi piacok általában nemzeti piacok voltak, az egyes pénzügyi eszközök, például az államkötvények és részvények értékét az egyes országok pénznemében határozták meg. Az euro bevezetése jelentős előrelépést jelentett az euroövezet pénzügyi piacainak integrációjában, és a jövőben is folyamatosan hatással lesz az övezet gazdaságának szerkezetére. Az integráció jelei különböző mértékben a pénzügyi struktúra minden szintjén érzékelhetők:

- Teljes mértékben egységesült az euroövezet **bankközi pénzpiaca** .
- Az **eurokötvények piaca** jól integrált, mély és likvid, a befektetési és finanszírozási lehetőségek széles választékát nyújtja.
- Az euroövezet **részvénypiacát** egyre inkább egységes piacként kezelik.
- Gyakoribbá váltak az euroövezeti bankok között a belföldi és a határokon átnyúló egyesülések és felvásárlások.

A magas színvonalú, erősen integrált pénzügyi piac segíti a gazdasági növekedés finanszírozását és ezáltal új munkahelyek teremtését. A lakosságnak a megtakarítási és befektetési döntések meghozatala során nagyobb választási lehetősége van. A vállalatok igen nagyméretű tőkepiacról finanszírozhatják működésüket, és új pénzügyi eszközök igénybevételével védekezhetnek a különféle pénzügyi kockázatok ellen, illetve hatékonyabban kezelhetik befektetéseiket.

Pénzügyi piaci integráció

AZ EURÓHOZ VEZETŐ ÚT LEGFONTOSABB ÁLLOMÁSAI

1952

Belgium, Németország, Franciaország, Olaszország, Luxemburg és Hollandia létrehozta az Európai Szén- és Acélközösséget (ESZAK).

1958

Hatályba lépnek a Római Szerződés; létrejön az Európai Gazdasági Közösség (EGK) és az Európai Atomenergia Közösség (Euratom).

1967

Az Egyesülési Szerződés egybeolvasztja a három meglévő közösséget (ESZAK, EGK, Euratom).

1970

Közzéteszik a monetáris unióra vonatkozó első tervek tartalmazó Werner-jelentést

1973

Dánia, Írország és az Egyesült Királyság csatlakozik az Európai Közösségekhez (EK).

1979

Megalakul az Európai Monetáris Rendszer (EMR).

1981

Görögország csatlakozik az Európai Közösségekhez.

1986

Spanyolország és Portugália belép az EK-ba.

1987

Életbe lép az Egységes Európai Okmány, amely előkészíti a terepet az egységes piacoz.

1989

A Delors-bizottság jelentést készít a Gazdasági és Monetáris Unióról.

1990

Megkezdődik a GMU első szakasza.

1993

Hatályba lép az Európai Unióról szóló szerződés (Maastrichti Szerződés).

1994

Megkezdődik a GMU második szakasza, létrejön az Európai Monetáris Intézet Majna-Frankfurtban.

1995

Ausztria, Finnország és Svédország belép az EU-ba.

1998

Felszámolják az EMI-t, és Majna-Frankfurtban létrehozzák az Európai Központi Bankot.

1999

Megkezdődik a GMU harmadik szakasza 11 résztvevő országgal, bevezetik a közös valutát, az eurót. Hatályba lép az Európai Unióról szóló módosított szerződés (Amszterdami Szerződés).

2001

Görögország tizenkettedik államként csatlakozik az euroövezetbe.

2002

Forgalomba hozzák az eurobankjegyeket és -érméket.

2003

Hatályba lép az Európai Unióról szóló módosított szerződés (Nizzai Szerződés).

2004

Május 1-jén további tíz ország lép be az Európai Unióba.

2007

Bulgária és Románia csatlakozásával az Európai Uniónak immár 27 tagja van. Szlovénia belép az euroövezetbe. Decemberben aláírják a Lisszaboni Szerződést.

2008

Ciprus és Málta belép az euroövezetbe, amely így 15 tagúvá bővül.

A KBER, AZ EUFORENDSZER ÉS AZ EKB FELÉPÍTÉSE ÉS FELADATAI

2.1 A KÖZPONTI BANKOK EURÓPAI RENDSZERE ÉS AZ EUFORENDSZER

A Központi Bankok Európai Rendszerét (KBER) [1] a Maastrichti Szerződéssel, valamint a KBER és az Európai Központi Bank (EKB) [2] alapokmányával összhangban hozták létre. A KBER az EKB-t és az EU-tagállamok nemzeti központi bankjait foglalja magában.

Az eurorendszer [3] ezzel szemben az EKB-t, valamint jelenleg az eurót bevezetett 15 EU-tagállam nemzeti központi bankját foglalja magában.

Az EKB döntéshozó szervei a Kormányzótanács [4] és az Igazgatóság [5]. A monetáris politikai döntéseket a Kormányzótanács hozza, az Igazgatóság feladata a döntések végrehajtása, valamint az EKB napi ügyeinek vitele. A bank harmadik döntéshozó szerve az Általános Tanács [6], amely egészen addig fennmarad, amíg az összes EU-tagállamban be nem vezették az eurót.

Az EKB nemzetek feletti szervezet

2.2 AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANK

Az EKB-t 1998 júniusában Majna-Frankfurtban hozták létre az Európai Monetáris Intézet (EMI) utódként. Az EKB jogi személyiséggel rendelkező, nemzetek fölötti intézmény. A bank jelenleg Frankfurt szívében, három épületben szétszórva üzemel, Frankfurt keleti részén azonban már épül új székháza, ahová 2011-ben átköltözik.

A bank igazi európai dolgozói kollektívával büszkélkedhet, hiszen alkalmazottai között az unió mind a 27 országa képviseltetve van.

[1] Lásd a fogalomtárban.

1 A Gazdasági és Monetáris Unióhoz vezető út

2 A KBER, az eurorendszer és az EKB felépítése és feladatai

2.1 A Központi Bankok Európai Rendszere és az eurorendszer
2.2 Az Európai Központi Bank
2.3 Az eurorendszer feladatai

2.4 Függetlenség
2.5 A nemzeti központi bankok
2.6 Az EKB döntéshozó szervei
2.7 KBER-szakbizottságok

3 Monetáris politika

4 A TARGET2-rendszer

5 Eurobankjegyek, euroérmék

6 Bankfelügyelet

2.3 AZ EUOROENDSZER FELADATAI

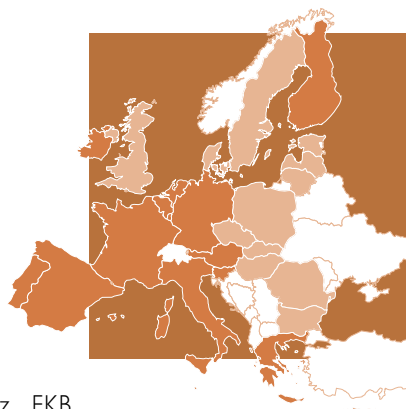
Az eurorendszernek négy fő feladata van. Az első az EKB Kormányzótanácsa által kijelölt monetáris politika végrehajtása, amely az EKB irányadó kamataival (az irányadó refinanszírozási műveletek minimális ajánlati kamatlába, továbbá az aktív oldali, illetve a betéti rendelkezésre állás kamata), valamint indokolt esetben a monetáris célokkal és a jegybanki pénzkínálattal kapcsolatos döntéshozatalt foglalja magában. Az Igazgatóság a monetáris politika gyakorlati megvalósításáért felel, és ezt a hatáskört az NKB-knak adott utasításokon keresztül tölti be. Ennek egyik példjaként heti egy alkalommal az irányadó refinanszírozási műveleteken keresztül meghatározza a bankszektorban felosztandó likviditást.

Az eurorendszer második feladataként devizaműveleteket hajt végre, harmadik feladatként pedig az euroövezeti országok hivatalos tartalékait kezeli.

Az eurorendszerbeli NKB-k összesen 40 milliárd euro értékű devizatartalékot megtestesítő eszközt (85% deviza és 15% arany) adtak át az EKB-nak, és ellenszolgáltatásul euróban denominált, EKB-val szembeni kamatozó követeléseket kaptak. Az NKB-k részt vesznek az EKB devizatartalékainak kezelésében: a bank által megszabott portfólió-kezelési irányelvekkel összhangban az EKB megbízottjaként járnak el. Az eurorendszer fennmaradó devizatartalékot megtestesítő eszközei az NKB-k birtokában és kezelése alatt állnak, a velük folytatott tranzakciókat az eurorendszer szabályozza. Bizonyos értékűszűb feletti tranzakciókhoz az EKB előzetes jóváhagyását kell kérni.

Az eurorendszer negyedik fő feladata a fizetési rendszerek zavartalan működésének biztosítása. Az eurorendszer szerepet játszik még a pénzügyi felügyeleti tevékenység irányításában is, mégpedig hatáskörével kapcsolatos kérdésekben tanácsot ad a jogalkotóknak, valamint részt vesz a monetáris és pénzügyi statisztikák összeállításában.

A Maastrichti Szerződés azt is kimondja, hogy egyedül az EKB-nak van joga engedélyezni az eurobankjegyek kibocsátását.

A Kormányzótanács dönt az irányadó kamatról

A devizatartalékok az EKB-nál, illetve az NKB-knál vannak

A KBER, AZ EUFORENDSZER ÉS AZ EKB FELÉPÍTÉSE ÉS FELADATAI

2.4 FÜGGETLENSÉG

Az EKB és az NKB-k az eurorendszerrel kapcsolatos feladataik ellátása során nem kérhetnek vagy fogadhatnak el utasítást a közösségi intézményektől vagy szervektől, sem az EU-tagállamok kormányaitól, sem egyéb szervtől. Ugyanígy a közösségi intézmények és szervek, valamint a tagállamok kormányai vállalják, hogy nem kísérlék meg befolyásolni az EKB vagy az NKB-k döntéshozó szerveinek tagjait feladataik ellátása során.

Személyi függetlenség

A KBER és az EKB alapokmánya az NKB-k elnökei és az Igazgatóság tagjai hivatali idejének sérthetlenségéről a következőképpen rendelkezik:

- az NKB-elnökök megbízatása legalább öt évre szól;
- az EKB igazgatósági tagjainak hivatali ideje nyolc évre szól és nem újítható meg;
- az Igazgatóság tagjai hivatalukból csak akadályoztatás vagy súlyos kötelezettségzegés esetén távolíthatók el; jogvita esetén az Európai Közösségek Bírósága hivatott eljárni.

Működési függetlenség

Az eurorendszer működését tekintve is független. Az EKB-nak és az NKB-knak a monetáris politika hatékony megvalósításához szükséges minden eszköz és hatáskör rendelkezésükre áll, továbbá függetlenül dönhetnek ezek alkalmazási módjáról és idejéről.

Az eurorendszernek tilos közösségi intézménynek vagy nemzeti közzsférába tartozó szervezetnek hitelt nyújtania, ami tovább növeli függetlenségét, hiszen megvédi mindennemű hatósági befolyástól. Az EKB Kormányzótanácsának továbbá joga van kötelező érvényű rendeletet hozni a KBER feladatainak ellátásával kapcsolatban, továbbá az EU Tanácsának egyes jogszabályaiban előírt egyéb esetekben.

☞ Lásd a fogalomtárban.

Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique

Deutsche Bundesbank

Görög Nemzeti Bank

Banco de España

Banque de France

Central Bank and Financial Services Authority of Ireland

Banca d'Italia

Ciprusi Központi Bank

Banque centrale du Luxembourg

Bank Centrali ta' Malta / Central Bank of Malta

De Nederlandsche Bank

Oesterreichische Nationalbank

Banco de Portugal

Banka Slovenije

Suomen Pankki / Finlands Bank

A KBER, AZ EUOROENDSZER ÉS AZ EKB FELÉPÍTÉSE ÉS FELADATAI

2.5 A NEMZETI KÖZPONTI BANKOK

Az euroövezet nemzeti központi bankjai (NKB) országuk törvényeinek értelmében az EKB-tól elkülönült jogi személynek tekintendők, egyszersmind szerves részei az eurorendszernek, amely az euroövezet **árstabilitásáért** felel. Az eurorendszer feladatainak végrehajtása során az NKB-k az EKB iránymutatásait és utasításait követik.

Az NKB-k monetáris politikai műveleteket hajtanak végre

Az NKB-k részt vesznek az euroövezet egységes monetáris politikájának alakításában. Monetáris politikai műveleteket hajtanak végre, így ők látják el jegybankpénzzel a **hitelintézeteket**, illetve ők biztosítják a belföldi és a határon átnyúló készpénz nélküli fizetések kiegyenlítését. Saját nevükben vagy az EKB megbízottjaként devizatartalék-kezeléshez kapcsolódó műveleteket is végrehajtanak.

Jórészt az NKB-k felelősek a nemzeti statisztikai adatok gyűjtéséért, továbbá az illető ország területén az eurobankjegyek kibocsátásáért és kezeléséért. Az NKB-k ezenfelül az alapokmány hatáskörén kívül eső feladatokat is ellátnak, kivéve ha a Kormányzótanács úgy ítéli meg, hogy ezen tevékenységük összeegyeztethetetlen az eurorendszer célkitűzéseivel és feladataival.

A nemzeti jogszabályok értelmében az NKB-k a monetáris politikához nem kapcsolódó egyéb feladatköröket is elláthatnak: egyes NKB-k bankfelügyeleti tevékenységet is folytatnak, illetve a kormány első számú bankjának szerepét is betölthetik.

A Kormányzótanács minden második csütörtökön ülésezik

2.6 AZ EKB DÖNTÉSHOZÓ TESTÜLETEI

Az EKB Kormányzótanácsa az EKB igazgatósági tagjaiból, valamint az euroövezeti országok központi bankjainak elnökeiből áll. A KBER alapokmánya előírja, hogy az EKB Kormányzótanácsának évente legalább tíz alkalommal össze kell ülnie. Az ülések időpontját az Igazgatóság javaslata alapján maga a Kormányzótanács határozza meg. Az üléseket telekonferencia formájában is lehet bonyolítani, kivéve ha legalább három elnök ellenzi ezt a megoldást. A jelenlegi gyakorlat szerint a Kormányzótanács havonta kétszer ül össze, általában

☞ Lásd a fogalomtárban.

minden hónap első és harmadik csütörtökén. Monetáris politikai kérdésekkel általában csak a havi első ülésen foglalkozik.

Az **EU Tanácsának** elnöke, valamint az **Európai Bizottság** egy tagja részt vehet az üléseken, noha szavazati joga kizárólag a **kormányzótanácsi** tagoknak van. A testület valamennyi tagja egy szavazattal rendelkezik. A Kormányzótanács egyszerű többséggel dönt minden olyan kérdésben, amely nem az EKB pénzügyeit érinti. Szavazategyenlőség esetén az EKB elnökének szavazata dönt. Pénzügyi kérdésekben, így az EKB jegyzett tőkéjével, a devizatartalékok átadásával, vagy a monetáris jövedelem felosztásával kapcsolatban a szavazatokat az adott NKB-nak az EKB jegyzett tőkéjében való részesedése szerint súlyozzák.

Az Európai Unióról szóló szerződés, továbbá az EKB és a KBER alapokmánya az **eurorendszer** stratégiaileg legfontosabb döntéseinek meghozatalára hatalmazza fel a Kormányzótanácsot.

A Kormányzótanács fő feladatai a következők:

- az euroövezet monetáris politikájának kialakítása, ami az EKB irányadó kamatainak meghatározását jelenti;
- az eurorendszer feladatai ellátásához szükséges iránymutatások és határozatok elfogadása.

A monetáris politikával és az eurorendszer egyéb feladataival kapcsolatos döntések meghozatalakor a Kormányzótanács az euroövezet egészében zajló folyamatokat veszi figyelembe.

Az **Igazgatóság** az EKB elnökéből, alelnökéből, valamint négy további tagból áll. Igazgatósági tagnak bárki jelölhető, akinek monetáris és banki ügyekben nagy tekintélye és szakmai tapasztalata van. A tagokat az **EU Tanácsának** ajánlására, az **Európai Parlamenttel** és az EKB Kormányzótanácsával történt egyeztetést követően az euroövezetbeli országok kormányzati szintjén, vagyis állam-, illetve kormányfőinek közös megegyezésével nevezik ki. Az Igazgatóság általában keddenként ülészik.

A hangsúly az euroövezet egészén van

Az Igazgatóság keddenként ülészik

A KBER, AZ EUORENDSZER ÉS AZ EKB FELÉPÍTÉSE ÉS FELADATAI

Az EKB Kormányzótanácsának, Igazgatóságának és Általános Tanácsának ülésein az EKB elnöke vagy távollétében az alelnöke elnököl. Az elnököt az euroövezet gazdasági és pénzügyminisztereit informálisan tömörítő **Eurocsoport** üléseire is meghívják, továbbá részt vehet az EU Tanácsának az eurorendszer célkitűzéseit és feladatait tárgyaló ülésein.

Az Igazgatóság fő feladatai a következők:

- a Kormányzótanács üléseinek előkészítése;
- az euroövezet monetáris politikájának végrehajtása a Kormányzótanács által elfogadott iránymutatások és határozatok szerint, és ehhez kapcsolódóan utasítások adása az NKB-knak;
- az EKB napi ügyeinek vitele;
- a Kormányzótanács által ráruházott hatáskörök, így a szabályozási hatáskör gyakorlása.

Az Általános Tanács évente négy alkalommal ül össze

Az Általános Tanács az EKB elnökéből, alelnökéből, valamint az EU-tagállamok nemzeti központi bankjainak elnökeiből áll. Az Igazgatóság többi tagja, az EU Tanácsának elnöke, valamint az **Európai Bizottság** egy tagja részt vehet az Általános Tanács ülésein, de szavazati joggal nem rendelkezik. Az Általános Tanácsot bármikor össze lehet hívni, ha az elnök szükségesnek ítéli, vagy a testület legalább három tagja indítványozza. Az Általános Tanács rendszerint háromhavonta, Majna-Frankfurtban ül össze.

Az Általános Tanács nem felelős az euroövezet monetáris politikájával kapcsolatos döntésekért. Az EMI azon feladatait örökölte, amelyeket az EKB-nak a GMU harmadik szakaszában mindaddig végre kell hajtania, amíg vannak olyan EU-tagállamok, amelyek nem vezették be az eurót. Ebből az következik, hogy elsődleges feladata beszámolni az eurót be nem vezetett EU-tagállamoknak a konvergencia irányába tett lépéseiről, illetve tanácsot adni az érintett országoknak az euro bevezetéséhez szükséges előkészületekkel kapcsolatban. Az Általános Tanács ezenkívül a KBER tanácsadói feladatköréből is kiveszi a részét, továbbá segít a statisztikai adatok gyűjtésében.

 Lásd a foglalomtárban.

2.7 KBER-SZAKBIZOTTSÁGOK

Az EKB döntéshozó szerveinek munkáját a KBER szakbizottságai segítik, amelyek egyszersmind a KBER-en belüli együttműködés fontos fórumai. Tagjai az EKB, az eurorendszer NKB-i, továbbá egyéb illetékes szervek, például a Bankfelügyeleti Bizottság esetében az országos felügyeleti hatóságok közül kerülnek ki. Ezenfelül az euroövezeten kívüli tagállamok NKB-inak választott szakértői is részt vesznek minden olyan szakbizottsági ülésen, amelyen az Általános Tanács hatáskörébe tartozó kérdések szerepelnek napirenden. A szakbizottságok feladatkörét a Kormányzótanács rögzítette. A szakbizottságok az Igazgatóságon keresztül a Kormányzótanács felé tartoznak beszámolóval.

A döntéshozó szervek munkáját szakértői bizottságok támogatják

Jelenleg a következő szakbizottságok működnek: Számviteli és Eredményelszámolási Bizottság (Accounting and Monetary Income Committee – AMICO), Bankfelügyeleti Bizottság (Banking Supervision Committee), Emissziós (Bankjegy) Bizottság (Banknote Committee – BANCO), Költségmódszertani Bizottság (Committee on Cost Methodology – COMCO), Eurorendszer/KBER Kommunikációs Bizottság (Eurosystem/ESCB Communications Committee – ECCO), az Eurorendszer Informatikai Operatív Bizottsága (Eurosystem IT Steering Committee), Informatikai Bizottság (Information Technology Committee – ITC), Belső Ellenőri Bizottság (Internal Auditors Committee – IAC), Nemzetközi Kapcsolatok Bizottsága (International Relations Committee – IRC), Jogi Bizottság (Legal Committee – LEGCO), Piaci Műveletek Bizottsága (Market Operations Committee – MOC), Monetáris Politikai Bizottság (Monetary Policy Committee – MPC), Fizetési és Elszámolási Rendszerek Bizottsága (Payment and Settlement Systems Committee – PSSC), Statisztikai Bizottság (Statistics Committee – STC).

1998-ban a Kormányzótanács létrehozta a Költségvetési Bizottságot (Budget Committee), amelynek tagjai az EKB és az eurorendszer NKB-inak szakemberei közül kerülnek ki. E testület segíti a Kormányzótanács munkáját az EKB költségvetésével kapcsolatos ügyekben.

Végül 2005-ben létrejött az Emberi Erőforrások Konferenciája (Human Resources Conference - HRC), amelynek tagsága a KBER képviselőiből tevődik össze. A HRC célja az eurorendszer/KBER központi bankjai közötti együttműködés és csapatszellem erősítése az emberi erőforrások kezelésének területén.

MONETÁRIS POLITIKA

3.1 ÁRSTABILITÁS

Az eurorendszer elsődleges feladata az árstabilitás fenntartása. Az árstabilitással kapcsolatos célkitűzés sérelme nélkül az eurorendszer támogatja az Európai Közösség általános gazdaságpolitikáját.

Az árstabilitás mint elsődleges szempont

Az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikke kijelenti, hogy az Európai Unió célja „a gazdasági és társadalmi fejlődés, valamint a foglalkoztatás magas szintjének előmozdítása, továbbá a kiegyensúlyozott és fenntartható fejlődés megvalósítása”. Az eurorendszer e célkitűzések megvalósításához az árak stabilan tartásával járul hozzá, utóbbi megvalósítása során ezen célkitűzéseket is szem előtt tartja. Amennyiben a célok összeegyeztethetetlenek, az EKB vonatkozásában mindig az árstabilitási célnak kell elsőbbséget élveznie.

Az eurorendszer a szabad versenyen alapuló nyitott piacgazdaság elvével összhangban tevékenykedik, segítve az erőforrások hatékony elosztását.

3.2 AZ EKB MONETÁRIS POLITIKAI STRATÉGIÁJA

Az EKB az árstabilitás elérése érdekében befolyásolja a pénzügyi feltételeket és ezen keresztül a rövid lejáratú kamatokat.

Az EKB stratégiát fogadott el a monetáris politikai döntések következetességének és egységességének biztosítására. A következetesség segít az inflációs várakozások stabilizálásában, egyszersmind növeli az EKB hitelességét.

A Kormányzótanács monetáris politikai stratégiájának egyik legfőbb eleme az árstabilitás számszerű meghatározása, amely szerint „az árstabilitás az euroövezet harmonizált fogyasztóiár-indexének (HICP) 2% alatti éves növekedése”. Az árstabilitást középtávon kell fenntartani, ami tükrözi a monetáris politika előrettekintő jellegét.

☞ Lásd a fogalomtárban.

A Gazdasági és Monetáris
Unióhoz vezető út

A KBER, az eurorendszer
és az EKB felépítése és
feladatai

Monetáris politika

3.1 Árstabilitás
3.2 Az EKB monetáris politikai stratégiája
3.3 Monetáris politikai eszköztár

3.4 Kommunikáció

3.5 Monetáris és pénzügyi statisztika

A TARGET2-rendszer

Eurobankjegyek,
euroérmék

Bankfelügyelet

Az árstabilitásra való törekvés során az EKB célja, hogy az inflációt középtávon 2% alatti, de ahhoz közeli értéken tartsa. Mindez aláhúzza a bank elkötelezettségét, hogy kellően széles biztonsági sávot biztosítson a defláció kockázatainak kiküszöbölésére.

A monetáris politika jövőbetekintő jellegének oka, hogy a **transzmissziós mechanizmus** jelentős késleltetéssel működik (lásd a következő fejezetet). A monetáris politikának emellett rögzítenie kell az inflációs várakozásokat, továbbá segítségével csökkenteni kell a gazdasági folyamatok kilengéseit.

Jövőbetekintő monetáris politika

Az árstabilitás mennyiségi definíciója mellett a monetáris politikai stratégia másik eleme az árstabilitást övező kockázatok átfogó értékelése. Az értékelés két összetevőből, a közgazdasági és a monetáris elemzésből áll. Minden egyes monetáris politikai döntés előtt gondosan összevetik e kétféle elemzésből származó információkat.

3.3 MONETÁRIS POLITIKAI ESZKÖZTÁR

A monetáris politika transzmissziós mechanizmusát a központi bank likviditáskezelése és a rövid lejáratú kamatok meghatározása indítja el.

A pénzpiac mint a pénzügyi piac egyik összetevője rendkívül fontos szerepet játszik a monetáris politikai döntések hatásainak érvényesítésében, hiszen a monetáris politika megváltozása először ezen a piacon érezteti hatását. A hatékony monetáris politika elengedhetetlen feltétele a mély és integrált pénzpiac, mivel az biztosítja, hogy a központi banki pénz egyenletesen oszoljon el, illetve hogy a rövid lejáratú kamatok a közös valutaövezetben ugyanazon a szinten maradjanak. Ez az előfeltétel a GMU harmadik szakaszának szinte rögtön a legelején teljesült, amikor a különálló nemzeti pénzpiacokat egyetlen hatékony euroövezeti pénzpiaccá alakították át.

Először a pénzpiacon érezhető a döntések hatása

Az eurorendszernek a rövid lejáratú kamatok alakítására monetáris politikai eszköztár áll rendelkezésére, amely a nyílt piaci műveleteket, a központi banki rendelkezésre állást és a kötelező tartalékokat foglalja magában.

MONETÁRIS POLITIKA

A nyílt piaci műveletek a következő csoportokra oszthatók:

- **Irányadó refinanszírozási műveletek** : rendszeres likviditásbővítő ügyletek, amelyeket heti gyakorisággal, egyhetes lejáratra lehet igénybe venni.
- **Hosszabb távú refinanszírozási műveletek**: olyan likviditásbővítő ügyletek, amelyeket havi gyakorisággal, háromhavi lejáratra lehet igénybe venni.
- **Finomhangoló műveletek**: a piac likviditási helyzetének kezelését és a kamatláb alakítását szolgáló ad hoc jellegű ügyletek. A finomhangoló műveletek konkrét célja kisimítani a likviditásban váratlanul jelentkező ingadozások kamatokra gyakorolt hatását.
- **Strukturális műveletek**: az eurorendszer által penziós ügyleten, végleges adásvételi (outright) ügyleten, kötvénykibocsátáson keresztül végrehajtott műveletek.

Rendelkezésre állás

Az eurorendszernél a központi banki rendelkezésre állás két formája is igénybe vehető. A rendelkezésre állás a likviditás bővítése és szűkítése által megszabja az egynapos (O/N) piaci kamatláb alsó és felső határát:

- **Aktív oldali rendelkezésre állás**, amelynek keretében a **hitelintézetek** elfogadható fedezetek ellenében egynapos (O/N) likviditáshoz juthatnak a nemzeti központi bankoktól.
- **Betéti rendelkezésre állás** , amelynek keretében a **hitelintézetek** egynapos betétet helyezhetnek el az eurorendszer nemzeti központi bankjainál.

Kötelező tartalék

Harmadik eszközként az eurorendszer minimális tartalék elhelyezésére kötelezi a **hitelintézeteket** a nemzeti központi bankjuknál vezetett folyószámlán. Minden egyes **hitelintézet** köteles saját ügyfélbetétei (valamint bizonyos egyéb banki kötelezettségei) egy részének bizonyos százalékát átlagosan a nemzeti központi bankjánál elhelyezett letéti számlán tartani a körülbelül egyhónapos tartalékperiódus alatt. Az eurorendszer ezen betétek után rövid lejáratú

 Lásd a fogalomtárban.

kamatot fizet. A kötelező tartalék rendszerének célja a pénzügyi kamatok stabilizálása, illetve strukturális likviditáshiány teremtése (vagy növelése) a bankrendszerben.

3.4 KOMMUNIKÁCIÓ

A hatékony külső kommunikáció a központi bank tevékenységének rendkívül lényeges összetevője. A kommunikáció hozzájárul a monetáris politika eredményességéhez és hitelességéhez. Az EKB úgy tudja bővíteni a lakosság ismereteit monetáris politikai és egyéb központi banki kérdésekben, ha nyitott és átlátható módon működik. Ez az eurorendszer külső kommunikációjának legfőbb vezérelve, amely egyszersmind szoros együttműködést igényel az EKB és az NKB-k között.

A tájékoztatás hatékonyá tételére az EKB és az NKB-k számos eszközt alkalmaznak. Ezek közül a legfontosabbak:

- rendszeres sajtókonferencia a Kormányzótanács havi első ülését követően;
- havi jelentés közzététele, amelyben az eurorendszer gazdasági folyamatainak részletes ismertetése mellett cikkek található az EKB tevékenységét érintő témákban;
- az EKB elnökének, illetve az **Igazgatóság** többi tagjának nyilvános meghallgatásai az **Európai Parlament** előtt;
- az EKB döntéshozó szerveinek tagjai által elmondott beszédek és a sajtónak adott interjúk;
- sajtóközlemények, amelyekben a Kormányzótanács döntéseihez és álláspontjához fűznek magyarázatot;
- az EKB és az NKB-k honlapjai, amelyeken az összes publikált anyag, így nagy mennyiségű statisztikai adat is hozzáférhető;
- műhelytanulmányok;
- EKB- és NKB-füzetek.

MONETÁRIS POLITIKA

3.5 MONETÁRIS ÉS PÉNZÜGYI STATISZTIKA

Az EKB a nemzeti központi bankokkal szorosan együttműködve állítja össze és közli a pénzügyi és monetáris statisztikákat. E statisztikák segítik az euroövezet monetáris politikáját és az EKB döntéshozatalát.

Az EKB euroövezeti aggregátumokat állít össze

Az adatszolgáltatásban az EKB munkáját a nemzeti központi bankok segítik. Az NKB-k (és egyes esetekben más nemzeti hatóságok) adatokat gyűjtenek országuk hitelintézeteitől, illetve más forrásokból, és kiszámolják a nemzeti aggregátumokat, amelyeket azután eljuttatnak az EKB-hoz. Az EKB ezek felhasználásával állítja össze az euroövezeti aggregátumokat.

A statisztikai adatok kidolgozásának, gyűjtésének, összeállításának és közlésének jogi alapját a Központi Bankok Európai Rendszerének és az **Európai Központi Banknak** a szerződéshez mellékleteként fűzött alapokmányában fektették le. Az EKB – miközben betartja a statisztikai követelményeket – minimálisra igyekszik csökkenteni a statisztikai adatszolgáltatásnak a pénzügyi intézményekre és más adatszolgáltatókra nehezedő terhet.

 Lásd a fogalomtárban.

Az Európai Unió szintjén a statisztikai területért az EKB, valamint az Európai Közösségek Statisztikai Hivatalán (Eurostat) keresztül az **Európai Bizottság** közösen felel. Az EKB kizárólagosan vagy az Eurostattal közösen felel az euroövezeti monetáris statisztikáért, a pénzügyi intézményekre és a pénzpiacokra vonatkozó statisztikákért, a külfölddel kapcsolatos statisztikákért (így a fizetésimérleg-statisztikáért), valamint a pénzügyi számlákért és a gazdasági szektorok (háztartások, vállalatok, kormányzat) negyedéves nem pénzügyi számláinak kidolgozásáért. Uniós szinten ugyancsak közösen felel a két intézmény a statisztikai infrastruktúráért (szezonális kiigazítás, a minőségi keret kidolgozása, adatátvitelre vonatkozó szabványok). A KBER statisztikája amennyire csak lehetséges a nemzetközi szabványelőírásokat követi.

A TARGET2-RENDSZER

Valós idejű bruttó elszámolás
euróban

4. A TARGET2-RENDSZER

A TARGET2 (transzeurópai automatizált valós idejű bruttó elszámolási átutalás, angolul: Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer) váltja fel az első generációs TARGET-rendszert, amely 1999 januárja, vagyis az euro bevezetése óta üzemel. 2008. nyarától új rendszer végzi majd az eurós tranzakciókat az euroövezeti országokban, illetve néhány további EU-tagállamban, illetve közöttük.

A TARGET2 elődjéhez hasonlóan a központi banki ügyletek, a nagy értékű bankközi átutalások és egyéb, euróban végrehajtott kifizetések kiegyenlítéséhez használatos. Lehetőséget nyújt a valós idejű feldolgozásra, a jegybankpénzben végrehajtott kiegyenlítésre és az azonnali véglegesítésre. Egy jellemző tekintetében azonban eltér a TARGET-től: míg előbbiben a fizetési műveletek feldolgozása decentralizált formában, a nemzeti központi bankokon keresztül zajlott, addig a TARGET2-ben úgynevezett közös egységes platformot alkalmaznak a nemzeti központi bankok kiiktatásával. A közös platform jobb minőségű és harmonizált szolgáltatási színvonalat, valamint a méretgazdaságosságon keresztül alacsonyabb árakat és gazdaságosabb működést eredményez. A TARGET2-ben végrehajtott műveleteknek nincs sem alsó, sem felső értékhatára.

1 A Gazdasági és Monetáris
Unióhoz vezető út

2 A KBER, az eurorendszer
és az EKB felépítése és
feladatai

3 Monetáris politika

4 A TARGET2-rendszer

5 Eurobankjegyek,
euroérmék

6 Bankfelügyelet

A piaci szereplők azáltal, hogy a TARGET2-t használják valamennyi nagy értékű, elsősorban bankközi fizetéshez, magas színvonalú szolgáltatást kapnak cserébe, egyszersmind jelentősen hozzájárulnak az EU-szintű rendszerkockázat csökkentéséhez. (A rendszerkockázat annak a kockázata, hogy egy esetleges pénzügyi sokk a bankok közötti interakciók nagy száma és értéke miatt más területeket is „megfertőz”).

Ebben a témakörben a másik jelentős esemény az Egységes Euro-pénzforgalmi Övezet (Single Euro Payments Area – SEPA) 2008-as létrejötte volt. A SEPA lényege, hogy valamennyi készpénz nélküli eurofizetést belföldi fizetesként kezelnek, vagyis nincs többé különbségtétel országhatáron belüli és azon kívüli tranzakciók között. A TARGET2 és a SEPA át fogja formálni az euroövezet pénzforgalmi piacait, dinamikusabbá és gazdaságosabbá téve őket.

EUROBANKJEGYEK, EUROÉRMÉK

5.1 EUROBANKJEGYEK

Az eurobankjegyek 2002. január 1-jével kerültek forgalomba hét különböző méretű címletben: 5€, 10€, 20€, 50€, 100€, 200€ és 500€. Minél nagyobb címletről van szó, annál nagyobb a bankjegy.

A bankjegyeken az európai kultúrtörténet hét építészeti stílusa jelenik meg (az ókori klasszikus, a román, a gótikus, a reneszánsz, a barokk és a rokokó, a vas és üveg korszaka, valamint a modern XX. századi építészeti) három építménytípuson (ablak, kapubejárat, híd) keresztül. A képeken látható épületek és emlékművek nem valódiak.

Az egyes bankjegyek előoldalán az ablakok és kapubejáratok az európai nyitottság és együttműködés szellemiségét jelképezik. Mindegyik bankjegy hátoldalán híd látható, amely tulajdonképpen az Európa népei, illetve az Európa és a világ többi része közötti információcsere metaforája.

A bankjegyekbe számos biztonsági elemet (vízjel, hologram, biztonsági szál, színváltó értékelzés) is beépítettek a hamisítás elleni védekezésül, illetve hogy a lakosság meg tudja állapítani, valódi-e az adott bankjegy. Bizonyos speciálisan kialakított elemek (pl. felületből kidomborodó nyomat, nagy számjegyek) a vakok és a gyengén látók eligazodását segítik.

Szigorú minőségellenőrzéssel gondoskodnak arról, hogy a forgalomba kerülő bankjegyek minősége és külső megjelenése azonos legyen. A bankjegyeken nincs egyedi nemzeti motívum.

Már tervezik az eurobankjegyek új sorozatát, amelynek elemei ugyan új biztonsági elemeket tartalmaznak majd, a címletek nagysága (1-500 eurós) és a képi megjelenés (az új bankjegyek grafikája a mostaniakéra épül) szempontjából azonban a jelenleg forgalomban lévő bankjegyeknek könnyen felismerhető folytatásai lesznek.

☰ Lásd a foglalomtárban.

1 A Gazdasági és Monetáris
Unióhoz vezető út

2 A KBER, az eurorendszer
és az EKB felépítése és
feladatai

3 Monetáris politika

4 A TARGET2-rendszer

5 Eurobankjegyek,
euroérmék

5.1 Eurobankjegyek
5.2 Euroérmék

6 Bankfelügyelet

5.2 EUROÉRMÉK

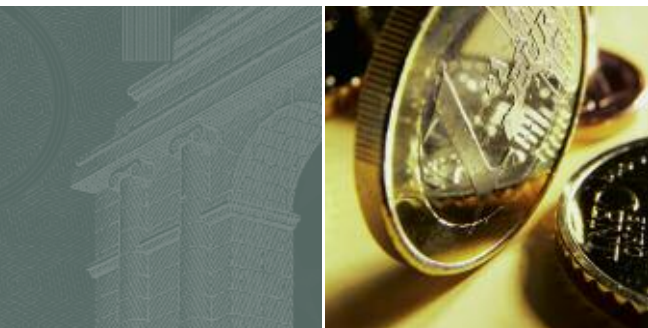
Egy euro 100 cent. Nyolcféle címlete létezik: az 1, 2, 5, 10, 20 és 50 centes, valamint az 1 és 2 eurós érme. Mindegyiknek úgynevezett európai hátlapja és nemzeti előlapja van. Természetesen az összes euroérme nemzeti előlapjától függetlenül az euroövezet bármely országában felhasználható.

A nyolcféle érme méretben, súlyban, anyagban, színben és vastagságban eltér egymástól. Az érmeiken több újszerű megoldást is alkalmaztak, hogy a lakosság, különösen a vakok és gyengén látók is könnyen megkülönböztethessék egymástól az egyes címleteket. Például a sorozat egyes címleteinek különböző pereme van. Minden részletre kiterjedő minőségellenőrzési rendszer biztosítja az euroérmék kicserélhetőségét az egész euroövezetben, továbbá azt, hogy az egyes érmék megfeleljenek mindazon szabványoknak, amelyek szükségesek az árusító automatákban való használatukhoz.

A nagyobb címletű euroérmék (1€ és 2€) különös gonddal készültek, hogy megakadályozzák hamisításukat. A kifinomult kétszínű kiállítás és a 2 eurós érme peremén olvasható felirat miatt nehéz hamisítani őket.

BANKFELÜGYELET

6. BANKFELÜGYELET

Bankfelügyeleti és pénzügyi stabilitási kérdésekben a közvetlen felelősséget továbbra is az EU-tagállamok illetékes hatóságai viselik, az EK-szerződés ¹ viszont a KBER feladatául szabja, hogy támogassa „a hatáskörrel rendelkező hatóságokat a **hitelintézetek** ² prudenciális felügyeletére és a pénzügyi rendszer stabilitására vonatkozó politikáik zavartalan folytatásában”.

E feladatot a KBER elsősorban háromféle módon látja el.

A pénzügyi stabilitás figyelemmel kísérése

Először is figyelemmel kíséri és értékeli az euroövezet, illetve az Európai Unió pénzügyi stabilitását. Ehhez a tevékenységhez társul tagállami szinten a nemzeti központi bankok és a felügyeleti hatóságok megfelelő tevékenysége, amelynek célja az adott tagállam pénzügyi stabilitásának megőrzése.

¹ Lásd a fogalomtárban.

1 A Gazdasági és Monetáris Unióhoz vezető út

2 A KBER, az eurorendszer és az EKB felépítése és feladatai

3 Monetáris politika

4 A TARGET2-rendszer

5 Eurobankjegyek, euroérmék

6 Bankfelügyelet

A KBER továbbá tanácsadóként tevékenykedik a pénzügyi intézményekre vonatkozó szabályozói és felügyeleti követelmények kidolgozásával és felülvizsgálatával kapcsolatban. A tanácsadás jó része az EKB-nak a megfelelő nemzetközi és európai szabályozói és felügyeleti testületekben (Bázei Bankfelügyeleti Bizottság (Basel Committee on Banking Supervision), Európai Bankbizottság (European Banking Committee), Európai Bankfelügyeleti Bizottság (Committee of European Banking Supervisors)) való tagsága révén történik.

Harmadszor az EKB támogatja a központi bankok és a felügyeleti hatóságok együttműködését a közös érdeklődésre számot tartó ügyekben (pl. fizetési rendszerek felvigyázása, pénzügyi krízisek kezelése).

E tevékenységében segítséget nyújt a Bankfelügyeleti Bizottság (a KBER-nek a 2.7 fejezetben említett egyik szakbizottsága), amely az Európai Unió tagállamai központi bankjainak és felügyeleti hatóságainak szakembereit tömöríti.

FOGALOMTÁR

Aktív oldali rendelkezésre állás (*marginal lending facility*): az eurorendszer rendelkezésre állása, amelyet a partnerek egynapos (O/N) hitelek felvételére vehetnek igénybe valamelyik nemzeti központi banknál, előre rögzített kamatlábon.

Általános Tanács (*General Council*): az EKB egyik döntéshozó testülete. Tagjai az EKB elnöke és alelnöke, valamint az EU-tagállamok nemzeti központi bankjainak elnökei.

Amszterdami Szerződés (Treaty of Amsterdam): 1997. október 2-án írták alá Amszterdamban, és 1999. május 1-jén lépett hatályba. A 2001. február 26-án aláírt, és 2003. február 1-jén életbe lépett Nizzai Szerződéssel együtt módosította mind az Európai Közösséget létrehozó, mind az Európai Unióról szóló szerződést.

Árstabilitás (*price stability*): az eurorendszer elsődleges célja. Az EKB Kormányzótanácsának meghatározásában a HICP-vel mért fogyasztói árak 2% alatti éves emelkedését jelenti. Az árstabilitás érdekében a Kormányzótanács arra törekszik, hogy az infláció ütemét középtávon 2% alatt, de ahhoz közeli értéken tartsa.

Bankközi pénzpiac (*interbank money market*): rövid lejáratú bankközi kölcsönök piaca. A kifejezés általában az egy nap (vagy annál is rövidebb) és egy év közötti lejáratú források adásvételére utal.

Bázispénz (*base money*): „nagy erejű pénznek” (high-powered money), vagy „monetáris bázisnak” is nevezik. A központi bankok páncéltermein kívüli bankjegyeket és pénzerméket, valamint a hitelintézeteknek a központi bank rendszerében elhelyezett betéteit tartalmazza.

Betéti rendelkezésre állás (*deposit facility*): az eurorendszer rendelkezésre állása, amelyet a partnerek egynapos (O/N) betétek elhelyezésére vehetnek igénybe valamelyik NKB-nál, előre rögzített kamatlábon.

Bruttó hazai termék (*Gross Domestic Product – GDP*): a gazdasági tevékenység mércéje. A GDP fejezi ki a gazdaságban meghatározott idő alatt előállított összes áru és szolgáltatás értékét.

Defláció (*deflation*): az általános árszint huzamosabb időn keresztül történő, folyamatos csökkenése.

Delors-bizottság (*Delors Committee*): 1988 júniusában az Európai Tanács felkért egy bizottságot, amelyet Jacques Delors, az Európai Bizottság akkori elnöke vezetett, hogy tanulmányozza és kidolgozza a Gazdasági és Monetáris Unióhoz vezető út konkrét szakaszait. A bizottság tagjai voltak az akkori Európai Közösség

(EK) nemzeti központi bankjainak elnökei, Lámfalussy Sándor, a Nemzetközi Fizetések Bankjának (BIS) akkori vezérigazgatója, Niels Thygesen, a közgazdaságtudományok professzora Dániából és Miguel Boyer, a Banco Exterior de España akkori elnöke. A munkájuk eredményeként létrejött Delors-jelentés a Gazdasági és Monetáris Unió három szakaszban történő megvalósítására tett javaslatot.

Devizaműveletek (*foreign exchange operations*): deviza vétele és eladása. Az eurorendszerrel összefüggésben a különböző valuták euróval szembeni vételét és eladását jelenti.

ECOFIN: lásd: az Európai Unió Tanácsa

Eltérés (*derogation*): az EK-Szerződés 122. cikke értelmében eltéréssel rendelkezőnek minősülnek azok a tagállamok, amelyek készülnek az euro bevezetésére, de még nem vezették be a közös valutát. Jelenleg 10 tagállamra (Svédországra és 9 új tagállamra) vonatkozik ez a minősítés: az euro mint közös pénznem bevezetésére vonatkozó jogok és kötelezettségek nem alkalmazandók rájuk. Ettől eltérő Dánia és az Egyesült Királyság helyzete, mivel ők mentesülnek a Gazdasági és Monetáris Unióhoz vezető harmadik szakaszban való részvétel alól.

ERM-II: lásd ERM-II árfolyam-mechanizmus.

ERM-II árfolyam-mechanizmus (*Exchange Rate Mechanism II (ERM II)*): az euroövezeti és egyes azon kívüli országok árfolyam-politikai együttműködését szabályozó rendszer. Bár a mechanizmusban való részvétel önkéntes, az eltéréssel rendelkező tagállamoktól elvárják a csatlakozást, amely valutájuk euróval szembeni középárfolyamának és a középárfolyam körüli lebegtetési sávnak a megállapításával jár. A standard lebegtetési sáv $\pm 15\%$, ám az euroövezettel magas fokú konvergenciát elért országok esetében az adott euroövezeten kívüli tagállam kérésére szűkebb sáv is meghatározható.

Eurocsoport (*Eurogroup*): az euroövezeti tagállamok gazdasági és pénzügyminisztereinek nem hivatalos fóruma. Találkozóin, amelyek rendszerint közvetlenül az ECOFIN ülései előtt zajlanak, a miniszterek a közös valutához kapcsolódó közös feladatokat vitatják meg. Az ülésekre az Európai Bizottság és az EKB is meghívást kap.

Európai Bizottság (*European Commission*): az 1967-ben a három Európai Közösség számára létrehozott bizottság egyike az öt európai intézménynek. Javaslatokat nyújt be az Európai Parlamenthez és az EU Tanácsához új európai jogszabályok megalkotására. Biztosítja az EU döntéseinek megfelelő végrehajtását, felügyeli az EU anyagi forrásainak felhasználását, és figyelemmel

kíséri az európai alapszerződések és közösségi jogszabályok betartását. A szerződések őreként az Európai Közösségek Bíróságával együtt biztosítja a valamennyi EU-tagállamot érintő jogszabályok megfelelő végrehajtását. Jelenleg a bizottság egy elnökből és 26 tagból áll, és ügyvezett főigazgatóságokra tagolódik, amelyek mindegyike egy meghatározott terület közös politikájának végrehajtásáért és irányításáért felelős. Az EU általános érdekeit képviseli, következésképp független a tagállamoktól. A bizottság megbízatása öt évre szól, de az Európai Parlament korábban is feloszlathatja.

Európai Gazdasági Közösség (EGK) (*European Economic Community – EEC*): a Római Szerződéssel 1957-ben életre hívott EGK a munkaerő, az áruk, a tőke és a szolgáltatások EU-tagországok közötti szabad mozgását biztosító gazdasági integrációs folyamatát mozdította előre.

Európai Közösségek Bírósága (*Court of Justice of the European Communities*): a bíróság a jogszabályok betartását biztosítja az Európai Közösségeket létrehozó szerződések, valamint az európai intézmények által alkotott jogszabályok értelmezése és alkalmazása során.

Európai Központi Bank (EKB) (*European Central Bank – ECB*): az 1998. június 1-jén alapított, majnafrankfurti székhelyű EKB feladata az euroövezeti központi bankokkal együttműködve az euroövezetben részt vevő országok monetáris politikájának meghatározása és végrehajtása.

Európai Monetáris Intézet (EMI) (*European Monetary Institute*): a Gazdasági és Monetáris Unió utolsó szakaszának előkészítésével megbízott európai intézmény, amely 1994. január 1-jén jött létre, és amelynek feladatait 1998. június 1-jén az EKB vette át.

Európai Monetáris Rendszer (EMR) (*European Monetary System – EMS*): az euro bevezetését megelőzően több EU-tagállam valutáját egymáshoz kötötték az EMR-rendszerben, amely 1979 és 1999 között állt fenn. A rendszernek három fő eleme volt: a tagállamok valutáit tartalmazó kosárváluta, az ECU; az árfolyam- és intervenció mechanizmusok, amelyek minden valutának meghatározták az ECU-val szembeni középárfolyamát (a kétoldalú vagy bilaterális árfolyamot); és a hitelmechanizmusok, amelyek révén a központi bankok beavatkozhattak, amennyiben a kétoldalú árfolyamok túllépték az ingadozási küszöböt. 1999. január 1-jén az EMR-t a második árfolyam-mechanizmus, az ERM-II váltotta fel.

Európai Parlament (*European Parliament*): európai intézmény, amely az EU-tagállamok állampolgárai

által közvetlenül megválasztott 732 képviselől áll. Bár a parlamentnek főként konzultációs hatásköre van, az éves költségvetés megszavazása kapcsán az Európai Unió Tanácsának költségvetési hatáskörén is osztozik. A tanács mellett szerepet kap az európai jogalkotás folyamatában, és ellenőrzi az Európai Bizottság tevékenységét.

Európai Szén- és Acélközösség (ESZAK) (European Coal and Steel Community – ECSC): az 1951-ben, Párizsban létrejött ESZAK az Európai Közösségek egyike. Egységes szén- és acélpiacot hozott létre a hat alapító tagország (Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxemburg, Németország, Olaszország) között.

Európai Tanács (European Council): az Európai Unió fejlődésének mozgatórugója és általános politikai irányelveinek meghatározója. A tagállamok állam-, illetve kormányfői és az Európai Bizottság elnöke alkotják (lásd még az „Európai Unió Tanácsa” szócikket).

Európai Unióról szóló szerződés (Treaty on the European Union, gyakran Maastrichti Szerződéséknél említik): 1992. február 7-én írták alá, és 1993. november 1-jével lépett hatályba. Kiegészítette az Európai Közösséget létrehozó szerződést, és létrehozta az Európai Uniót.

Európai Unió Tanácsa (EU Tanács; Miniszterek Tanácsa) (EU Council (Council of Ministers)): az Európai Közösségnek a tagállamok kormányképviselőit tömörítő intézménye, amelynek tagjai rendszeren a vizsgált témakörökben illetékes miniszterek (ezért gyakran Miniszterek Tanácsa néven is emlegetik). Az EU pénzügy- és gazdasági miniszteri összetételben ülésező Tanácsát gyakran ECOFIN Tanácsnak nevezik. A Tanács nagy horderejű döntések esetén állam- illetve kormányfői összetételben ülésezik, ezt azonban nem szabad összetévesztenünk az Európai Tanáccsal, amelyet szintén az állam-, illetve kormányfők alkotnak. Utóbbi feladatát tekintve az Európai Unió fejlődésének mozgatórugója és általános politikai irányelveinek meghatározója.

Eurorendszer (Eurosystem): az Európai Központi Bankból és az euroövezet tagállamainak nemzeti központi bankjaiból áll. Meghatározza és végrehajtja az euroövezet monetáris politikáját.

Gazdasági és Monetáris Unió (GMU) (Economic and Monetary Union – EMU): az a folyamat, amelynek végén az EU tagállamai összehangolják gazdasági és monetáris politikáikat, és közös valutát hoznak létre. A Maastrichti Szerződés három szakaszban írta elő a GMU megvalósítását: az első szakaszban (1990. július 1. – 1993. december 31.) a tagállamok biztosították országaik között a tőke szabad áramlását, gazdaságpolitikáikat fokozottabban

összehangolták, és szorosabbra fűzték a központi bankok közötti együttműködést; az Európai Monetáris Intézet létrehozásával kezdődött második szakasz (1994. január 1. – 1998. december 31.) során a közös pénz nem létrehozásával kapcsolatos technikai előkészületekre, a túlzott hiány elkerülésére, valamint a tagállamok gazdasági és monetáris politikái közötti konvergencia megvalósítására összpontosítottak (a stabil árak és a kiegyensúlyozott államháztartás biztosítása érdekében), míg a harmadik szakasz (1999. január 1-jétől) az árfolyamok visszavonhatatlan rögzítésével, a monetáris politikának az EKB hatáskörébe utalásával és az euro egységes valutaként történő bevezetésével vette kezdetét.

Harmonizált fogyasztóiár-index (Harmonised Index of Consumer Prices – HICP): a Kormányzótanács ezzel az indexszel értékeli az euroövezetben az árstabilitást. Az Eurostat, az Európai Közösségek Statisztikai Hivatala számolja ki és teszi közzé.

Hitelintézet (credit institution): legismertebb típusai a bankok és a takarékpénztárak. A 2000/12/EK irányelvben foglaltak szerint a hitelintézet (i) olyan vállalkozás, amely a nyilvánosságtól betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközöket vesz át, valamint saját számlára hiteleket nyújt; (ii) az (i) pontban említetteknek kívül olyan vállalkozás vagy egyéb jogi személy, amely fizetési eszközöket bocsát ki elektronikus pénz formájában. Az „elektronikus pénz” a kibocsátóval szembeni követelés által megtestesített monetáris érték, amelyet (a) elektronikus hordozóeszközön tárolnak; (b) olyan összegű pénzeszköz átvételével bocsátottak ki, amely nem lehet kevesebb, mint a kibocsátott monetáris érték; és amelyet (c) a kibocsátótól független vállalkozások fizetőszerzőként elismernek.

Hosszabb lejáratú kamatok (longer-term interest rates): viszonylag hosszú futamidejű kamatozó pénzügyi eszközök kamatlábát vagy hozamát jelenti. A tízéves futamidejű államkötvények hozamát gyakran használják viszonyítási értéként a hosszabb lejáratú kamatlábak esetében.

Igazgatóság (Executive Board): az EKB egyik döntéshozó testülete. Tagjai az EKB elnöke, alelnöke, valamint további négy fő, akiket az euró bevezetett országok állam- illetve kormányfőinek közös megegyezésével neveznek ki.

Infláció (inflation): az általános árszínvonal tartós emelkedése, amely a pénz vásárlóerejének tartós csökkenését idézi elő. Az infláció mérésére rendszerint valamely fogyasztóiár-index – például a HICP – éves százalékos változása szolgál.

Irányadó refinanszírozási műveletek (main refinancing operations): az eurorendszer időszakosan ismétlődő nyílt piaci műveletei,

amelyek célja a bankrendszer megfelelő likviditásának biztosítása. A műveletek heti aukciók keretében zajlanak, amelyeken a bankok likvid forrásokra tehetnek ajánlatot.

Kamatozó követelés (interest-bearing claim): olyan pénzügyi eszköz, amelynek tulajdonosával szemben a kibocsátó adósnak kamatfizetési kötelezettsége van.

Konvergenciakritériumok (convergence criteria): az euro bevezetéséhez minden EU-tagállamnak négy kritériumot kell teljesítenie: stabil árszínvonal, rendezett államháztartás (korlátozott GDP-arányos költségvetési hiány, illetve államadósság), stabil valutaárfolyam, valamint alacsony és stabil hosszú lejáratú kamatok.

Koppenhágai kritériumok (csatlakozási kritériumok) (Copenhagen criteria (accession criteria)): az EU-hoz csatlakozni kívánó országoknak több feltételt kell teljesíteniük. Ezek egyrészt politikai természetűek (stabil demokratikus intézmények, jogállamiság, emberi jogok, kisebbségek tiszteletben tartása), másrészt gazdasági kritériumok (működő piacgazdaság), harmadrészt előírják a közösségi vívmányoknak, azaz az unió teljes joganyagának a csatlakozni kívánó ország jogrendszerébe való beépítését. A kritériumokat a koppenhágai Európai Tanács határozta meg 1993 júniusában, majd a madridi Európai Tanács erősítette meg 1995 decemberében.

Kormányzótanács (Governing Council): az EKB legfőbb döntéshozó testülete. Tagjai az EKB igazgatósági tagjai, valamint az eurót bevezetett EU-tagállamok nemzeti központi bankjainak elnökei.

Kötelező tartalék (minimum reserve requirement): a hitelintézeteknek központi banknál történő betételhelyezési kötelezettsége. Az egyes intézményekre vonatkozó tartalékminimum értékét az adott intézményben a nem banki ügyfelek által elhelyezett pénzbetétek százalékában adják meg.

Kötvénypiac (bond market): az állam, illetve a vállalatok azért bocsátanak ki kötvényeket, hogy beruházásaikhoz tőkéhez jussanak. A kötvények rögzített vagy változó kamatozású értékpapírok, (a kibocsátás napjától számított) futamidejük legalább egy év. A kötvénypiac legnagyobb részét rögzített kamatozású kötvényekből áll.

Központi bank (central bank): olyan intézmény, amely törvényi felhatalmazás alapján felelős egy adott térség monetáris politikájának kialakításáért és végrehajtásáért.

Központi Bankok Európai Rendszere (KBER) (European System of Central Banks – ESCB): az Európai Központi Bankból és az EU-tagállamok

FOGALOMTÁR

nemzeti központi bankjaiból áll.

Lisszaboni Szerződés (Treaty of Lisbon): 2007. december 13-án írták alá, és a tagállami ratifikáció befejeztével lép majd életbe. Módosítja mind az Európai Közösséget létrehozó, mind az Európai Unióról szóló szerződést, azonban a jövőben is e szerződéseket tekintik majd az EU működését megalapozó két dokumentumnak. A Lisszaboni Szerződés egyszerűsíti az unió szerkezetét, amely jelenleg három „pillérből” (Közösség, közös kül- és biztonságpolitika, bel- és igazságügyi együttműködés) áll. Az új Szerződés megszünteti a három pillért, a Közösséget az Unió váltja fel, amely egyben jogi személyiséggé is válik. „Az Európai Közösséget létrehozó szerződés” „Az Unió működéséről szóló szerződés” nevet kapja.

Minimális ajánlati kamatláb (*minimum bid rate*): az irányadó refinanszírozási műveletek minimális ajánlati kamatlába, amelyet a Kormányzótanács általában a havi első ülésén határoz meg.

Monetáris aggregátum (pl. M1, M2, M3) (*monetary aggregate*): a forgalomban lévő bankjegyek és érmék, valamint a pénzügyi intézmények egyes erősen likvid és a bankon kívüli euroövezeti rezidensek által birtokolt forrásainak (betétek és rövid lejáratú értékpapírok) összessége. Az M1 az M2 része, utóbbi pedig az M3 összetevője.

Pénzügyi közvetítő (*financial intermediary*): a hitelfelvévők és hitelezők közötti összeköttetést teremtő vállalat vagy intézmény, amely például lakossági betéteket gyűjt és háztartásoknak, vállalkozásoknak hitelt nyújt.

Rendelkezésre állás (*standing facility*): olyan központi banki konstrukció, amelyet a hitelintézetek saját kezdeményezésükre vehetnek igénybe. Az eurorendszer két állandó – egy aktív és egy betéti oldali – konstrukcióval áll a hitelintézetek rendelkezésére.

Részvénypiac (*equity market*): a tőzsdén jegyzett vállalati részvények piaca. A részvényeket általában a kötvényeknél kockázatosabb befektetésnek tekintik, mivel a részvénytulajdonosok osztalékot kaphatnak a kibocsátó vállalatoktól, míg a kötvénytulajdonosok kamatjogosultságot szereznek, amely független a vállalat nyereségétől.

SEPA (Single Euro Payments Area): az Egységes Euro-pénzforgalmi Övezet olyan terület Európában, amelyen belül magánszemélyek, vállalatok és egyéb szervezetek készpénz nélküli euro-fizetéseiket ugyanazon alapfeltételekkel, jogokkal, kötelezettségekkel hajthatják végre függetlenül attól, hogy éppen hol tartózkodnak, illetve, hogy országhatáron belüli vagy azon kívüli tranzakcióról van szó. A SEPA egységes belföldi pénzforgalmi piacként szolgál, amelyen belül az ügyfelek

bárhonnan ugyanolyan könnyen és olcsón tudnak fizetési műveleteket végrehajtani, mint saját városukból. A kezdeményezés mögött a 2002-ben alapított Európai Pénzforgalmi Tanács (European Payments Council) áll, amely az európai bankszektor pénzforgalmi ügyeinek döntéshozatali és koordinációs szerve.

Szerződés (*Treaty*): az Európai Közösséget létrehozó szerződést értjük rajta. Az eredeti szerződést 1957. március 25-én, Rómában írták alá, és 1958. január 1-jével lépett hatályba. Létrehozta az Európai Gazdasági Közösséget (EGK), ebből lett később az Európai Közösség (EK). Ez a szerződés Római Szerződésékként vált ismertté.

TARGET2: az euro transzeurópai automatizált valós idejű bruttó elszámolási átutalási (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer) rendszere, amely a központi banki ügyletek, a nagy értékű bankközi euro-átutalások és egyéb, euróban végrehajtott kifizetések elszámolását végzi. Az elszámolás jegybankpénzben, azonnali véglegesítés mellett zajlik. A rendszer valamennyi euróban végrehajtott tranzakcióra igénybe vehető euroövezeti, illetve néhány euroövezeten kívüli EU-tagállam viszonylatában. A TARGET2 a TARGET-rendszer második generációs változata, utóbbi 1999 januárjában, az euro bevezetésével egy időben kezdte meg működését.

Transzmissziós mechanizmus (*transmission mechanism*): az a folyamat, amelynek során a kamatváltozások a gazdasági szereplők viselkedését, a gazdasági konjunktúrát és végső fokon az általános árszintet befolyásolják.

Vásárlóerő-paritás (*purchasing power parities*): a valuták azon átváltási árfolyama, amely kiegyenlíti a különböző valuták vásárlóerejét azáltal, hogy megszünteti az országok közötti árszintek különbségét. Legegyszerűbb formájában a vásárlóerő-paritás különböző országok azonos áruinak és szolgáltatásainak nemzeti valutákban kifejezett árait arányítja egymáshoz.

© Európai Központi Bank (2008)

CÍM
Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main, Németország

POSTACÍM
Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main, Németország

TELEFON
+49 69 1344 0

HONLAP
<http://www.ecb.europa.eu>

FAX
+49 69 1344 6000

GRAFIKA ÉS TERVEZÉS
Konzept Verlagsgesellschaft, Frankfurt am Main, Németország

FOTÓK
Claudio Hills
Martin Joppen
Martin Starl
Marcus Thelen
Andreas Varnhorn
Walter Vorjohann
Európai Közösség

NYOMDAI MUNKÁK
Imprimerie Centrale s.a., Luxemburg

ISBN 978-92-899-0274-8 (elektronikus formában)

